

Egyes száma ára 2 fillér.

Házhoz hordva vagy postán küldve

ELŐFIZETESI ÁR:

1 óra 1.20 (60 kr.)

Nyomatott

a Bajai Friss Ujság szerkesztésé-
nyomdájában.

BAJAI

FRISS UJSÁG

Megjelenik minden nap.

Alapító: Rothschild Zsigmond

Felolvasó szerkesztő:

FODOR KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Baján Gránátos-utca.

A vonat kerekei alatt.

Mindent a fővárosnak — semmit a vidéknek.

A hét folyamán mutattunk éppen azt, hogy a szénészetet mely főváros támogatja, szénbányáinak a fővárosban és mely szénkővel a vidékkel szemben. H. akartuk, hát nem múlta nap a szénbányák tényre rá mutathatnánk. Egy sajnálatos tényről állunk szemben. A vidéket egyáltalán nem veszi észre. Többek például az alábbi sorokat elolvassni:

A földmívelési miniszter a munkátlankéért. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a munkátlankérelmei alapján kért valót tekintettel elrendelte, hogy a Mezőgazdasági Múzeum czéjára a szénbányák törvényi csoport gótlus részre építse, melynek költsége körülbelül egymillió koronás, és amely a munkaprogramu szerint csak 1903-ban lett volna megkezdendő, már 1902-ben főépítésék. Az építés hírház a miniszter intézkedése folytán már megtörtént.

Ime a földmívelésügyi miniszterrel a fővárosi munkátlankérgy valamit tenni. Igaz, hogy ez csak csepp a tenger vizébe, de még ezt a cseppet is sajnálják a vidék től. Pedig hát ha körül néznék a kormány, hát ugyancsak sok munkát adhatna a vidéken a munkában szükölködőknek.

Ime itt van Baja is, vele majdnem fél Magyarország. Évek óta kiabálunk, lármázunk, jajgatunk és könyörgünk, hogy a Baja-Bátaszék közti Dunaszakaszt hidaltassák át. Egy félország vagy több, epedve lesi, hogy ezt a rendkívül szükséges hidat építsék ki. Szüksége van rá Erdélytől kezdve az egész Alföldnek, Dunántulnak és is egész Fiuméig, minden kereskedőknek, iparosoknak és mezőgazdának.

Nem akarjuk annak előnyeit fejtegetni, hiszen már oly sok tintát nyomdáfestéket és papírost fogyasztottak ebben a kérdésben. A tény az, hogy ennek a hídnak a létesítése életkérdés. Tény az, hogy a hid és az ezzel kapcsolatban építendő vasút igen sok munkásnak adna dolgot és mégis hiába várjuk a kielegítést, mert néhányan a magasabb körökben ellenek. Így van ez. Egy két száz ember érdekében átkozik a hid és akkor hiába lármáznak a tíz ezrek. Az 5 igényük nem lesznek kielégítve. Hanem ha a fővárosnak meg néhány drága költséges hídra lesz szüksége, akkor hamar meglesz.

A Nobel-díj nyertesei.

Az európai kultúra nagy ünnepe, a Nobel-díj kiosztásáról már megemlékeztünk. Egy zsenialis svéd föltaláló alapította a díjat és most osztzkodott rajta két francia, két német, egy holland és egy svájci ember. A Nobel-díj tehát azt a nemzetközi szövetséget jelképezi, amit az emberiség legnagyobb, legpótlóképpőbb elméi alkotnak. Ez a szövetség fölülemelkedik partok, kottériák förkövésén, az egész emberi társaság érdekében küzd és természetesen, hogy a nemzetek békeje beleartozik a programjába.

Különös pikantériája a díjnak, hogy Nobel Alfréd, föltaláló a glikos vegyi szerzám föltalálója alapított, mintha csak meg akarta volna engesztelni az emberiséget rettenetes hatású találmányairt.

békedíj, irodalmi, kémiai fizikai és orvosi díj. Emellettük mar, hogy a békedíjat két részre osztották.

Dinant svájci orvos és Passy francia tudos közt. Ezek tehát egyenként százévezer frankot kaptak. A többiek, ugyint Sully-Prudhomme francia költő, az irodalmi díj nyertese, Vanthoff a kémiai díj nyertese, Röntgen a fizikai és Behring az orvosi díj nyertese. egyenként kétszázévezer frankot nyertek. A pályanyertesek életrajzát már tegnap közöltük. Ma az arcképeit mutatjuk be azoknak, akiket a Nobel díj bizottsága legméltóbbnak tartott a díjra s akiknek kitüntetésével kétségkívül az emberiségnek kiváló szellemi jutalmazta munkásságukat, bár általános az impresszió, hogy nem mindegyik szakmában választotta ki a legméltóbbakat.

Sully-Prudhomme-t nagyon meg-

fogja ajándékozni. Az alapító életrajzáról méltó czuttal megemlékezni Nobel Alfréd 1835-ben született Stockholmban, meghalt 1896-ban San-Remóban. Stockholmban tanulta a kémiai A nitroglicerint ő alkalmazta először robbanásokra és 1867-ben felfedezte a dinamitot. Feltaláló azonkívül a robbantó zselatint és gyöngye üstű lőport. Németországban, Svédországban és Oroszországban nagy lőporgyárakat alapított. A díj kiosztása nagy ünneppel mellett történt Stockholmban a zeneakadémia nagytermében. A föhelyen az alapító mellásobra volt.

A pályanyertesek közül Röntgen, Vanthoff és Behring volt jelen. Boström volt svéd miniszterelnök szép beszéddel mondott köszönetet.

Rajtakívül minden pályanyertesnek külön ünnepi szónok volt.



A díjnak, mit most osztottak szét először, alapja Nobel hátrahagyott vagyona, melyet 50 millió frankra becsülnék. Időről időre egy millió frank kerül szétosztásra, amely öt díjra van osztva, egyenként kétszáz ezer franknyi összeggel, illetve, mivel a kamattal ez is felszáradott, kétszázévezer franknyi összeggel. Az öt díjra következő:

lepte a kitüntetés. Azt mondta, hogy harmincöt évi irodalmi működése alatt nem keresett annyit, amennyit most egy öszszegben kezéhez kap. Kijelentette, hogy először is alapítványt fog tenni belőle, amely szegény orszú költőket művelkiadásában fog támogatni. Passy pedig, mint egy távirat jelenti, a százévezer frankját a békedíjnak

aki érdemeit dicsőítette és adta neki a díjat.

A svéd trónörökös is ott volt polgári ruhában, és rövid, hatásos beszéddel üdvözölte a pályanyerteseket.

A hűtlen asszony.

Egy veszedelmes ember került ki a pécsi kir. ügyesség fogházára. Alig miut el azonban 24 óra, ez az ember újból elfoglalta régi helyét a fogházban.

Acs Ferencz napazámot sverdán bocsátottak el az ügyesség fogházából, ahol újabban 9 hónapig töltött emberlős kísérlete miatt. Acs még fogsága alatt megtudta, hogy Gév. Nemeth Mihályval, kivél ünetése megsejzede első közös háztartásban élt, elpartolt tőle és más al lett hasonló viszonyba. Acs még a fogházból is fenyegető leveleket Nemethnek, hogy ur helyi kiszabadul, megölt őt. Tegnap reggel be is vallotta volna Acs fenyegetését, ha ebben öt mások meg nem akadályozták.

A kiszabadult rab a fogházból egyenesen a siklósi utca 3. szám alatti házába ment, ahol üzvegy Nemethre szolgált. Acs zsebében egy ócska kőszőrny hatalmas konyhakész volt élejtve. Erdőszakkal tolokodott be a lakásba Acs.

Némethné az ablakon át kiugrott az utcára, hogy üldözje elől me. nekülhessen. Acs nyomon követte őt a nagy készel a kezében.

Szerecsére néhány kóna abban a pillanatban került a ház elé, kik az örvöngő, ölni szándékozó embert lefogták és addig élt sem bocsátották őt, míg az asszonyt biztonságban nem tudták.

Némethné egyenesen a rendőrségre menekült és innen nyomban több embert küldtek ki Acs kézrekerítésére. Azonban nem találtak már őt sehol sem.

A rendőrség sejtette, hogy Acs az asszonyt saját Nyúl-utcai lakásán is fogja keresni székának idején és így több rendőrrajtóküldött el a házban.

Ejfel felé tényleg megérkezett Acs és a hogy az első ablakot betörtte, a rendőrök nyomban elcsíptek.

Acsot csak nehezen tarták a rendőrök bekéséni, minden áron ki akarta szabadítani magát, hogy az asszonyt megölhesse.

Némethné nem volt otthon lakásán, mert ő is sejtette, hogy itt fogja őt üldözje keresni.

Acsot aztán visszakísérték a kir. ügyesség fogházába.

Vérgzés az árverésen.

A belényes-újlaki véres esetről, melyről amnap már hírt adtunk, most a következő részletek közölve lünk ottani tudósítók:

A belényesi kir. bírói végrehajtó Belényes-Újlakon járt árverést foganatosítani. Balint Istvan földműves valami gépet hozott, aminek az árát azonban nem fizette meg. Persze megindult a bír, minek az lett a vége hogy Balint ellen kitűzték az árverést.

A háznál több árverező gyűlt össze, mire a végrehajtó, aki csendőri kíséretében jelent meg, megkezdte az eljárást. Először a lefoglalt serteseket könyvetvették el. Mikor a békes kocskák elrakták hájtani, Balint Istvan vad gerjedelemmel toppant a végrehajtó elé:

— Csak nem forgat ki az az a járgárgomból?

— A végrehajtó sztrazsan felett:

— Nekem azt kell tennem, amit a törvény parancsol.

A boldogtalan ember egyet fordult s vasíllat kapott a kezébe.

— Egyenesen a végrehajtónak tartott:

— Azt a szentségit az urnak!

A csendőri előlépett s figyelmeztette a gardát az ő kötelességére, ha taláki a hataloznak netalan ellenáll.

— Tegye le azt a villát, mert baj lesz.

— Ha lesz, lesz! — ordította Balint — s örületes dühében a csendőrré fogta a szerszámot:

— Teged, szurkál le, kutyá!

A csendőri látva, hogy békesleges szóval nem fejezveheti le a kétségbeesett embert, fölkapta szurovát s háromszor a földmíves testébe szurta. Balint Istvan véresen, hörgőve zuhant a földre s másfél óra szorongó kínolódás után kisérvedett.

A tragikus esetről jelentést tettek a hatóságoknak.

Balesetek a világon.

Arizona területén. Franconia mellett két gyorsvonat összeütközött. Hat vasúti alkalmazott életét vesztette; három utas és tizenegy vasúti alkalmazott megsérült.

Montana államában. Culbertson közelében egy teher és egy munkásvonat összeütközése folytán huszonöt japáni munkás életét vesztette.

Kontana államában. Culbertson határában. a Smuggler-Union Mining Company telumun és arany bányájában tűz tört ki, melynek huszonöt bányász esett áldozatul. Magyar nem volt közöttük. A tűz kiütése idején létszám bányász volt a bányában és egy ideig állót tartották, hogy valamennyi bányász elvessz.

Maniából jelentik, hogy tartannak tőle, hogy az „Alerta” helyi gazdós, mely Subig bőlből szabadságolt amerikai katonákat szállított Maniába, a rajta levő kőszáz utassal a vízbe veszett.

New York városában és környékén vasútróp retentő szelvihar dühöngött a tengereket oly hatalmas dagályával kapcsolatban minőre a legöregebb hajókak sem emlekeznek. A part melletti utakat néhány óraa előtötte az ár, a hatalmas óceáni gőzöknek kéményei csak nem egy színvonalba kerültek a nagy házak tetejével. Embereket nem pusztult el, bár a newjerseyi partokon több hajó került zatonra és az életmentés végős veszélylél járt.

Detroit-ban, Mich., a Penberthy Injeector Co. syátában kazánrobbanás folytán nagy vesz munkás lelte halálát.

Erzerum városában, Kiszsázban, a földrengés közel ezer házat tett tönkre. Százharminc emberélet pusztult el.

Amerikai bünkrónika.

— Lansing, N. Y., mellett Mrs. Charles de Reamdr és Mrs. Arthur Higgins, feltékenységből összejövetőben, elhatározták, hogy pisztolyparbját vívnak. Segédük nem voltak jelen. Csak Higginsné lőtt és kezén sebesítette meg ellenfelét, ki annyira megijedt, hogy löni sem tudta. A vér látára mindkét nő sikoltozni kezdett, mire a szomszédok a helyszínre siettek és mindenki nőt hazavezették a férjéhez.

— Chicagóban Brockman D. Vilmos, nyomdász, alvajáros-állapotban éj idején alvó nejére lőtt, de azt csak horzsolta a golyó. A férfi a lövés zajára fölébredt s mikor a maga kezében megpillantotta a füstölőrevolvert s feleségén néhány csöpp vért, abban a hitben, hogy agyonlőtte nejét, maga ellen fordította a fegyvert és következő pillanatban halva rogyott össze.

— Washington állam Seattle városában Rush D. T. nevű betörő agyonlőttek, miatt a Northern Pacific vasút irójában a pénzszerőnt furta át.

— Philadelphában egy hét óta folyik a végvárgyalás John L. Semplo, camdeni, N. J., bírneves ügyvéd ellen, kit azzal vádolnak, hogy börtönben levő vendecivel, benn a fegyházban, pénzt hamisított, becsapászra hozták a bankoprést és a mintau szolgáló bankjegyeket. Az ügyvéd védenéki kitűző acelmetszők, kik pénzhamisításból kifolyólag kerültek a börtönbe. Ügyvédjük — uymondják — biztatta őket, hogy ha sikerül a fegyházban bankó hamisítaniok, kieszközölheti szabadságukat, azt követően a szövetségi titkos rendőrségtől ellenértékül a hamisítási forrás fölfedezése ellenében.

— A New-yorki bányagyűző „Cymre”-lőgen Halliday Tamás, Ohio-ból, agron akarta szurni a véle utazó nejét, aztán a maga nyakába szurta. Az asszony meg tudott szabadulni, miután néhány sebet szenvedett. A férfi folytatva önmagának vagdosását s mire megfőkezték, elvezélt.

Egy bányászerezcsétlenség.

A pocshontasi bányászerezcsétlenségéről már adtunk tudósítást, most egy ottani magyar munkás a következő újabb részletek közölve lünk:

A bányakatasztrófa magyar áldozatának, Jurkó Istvánnak és Pongrácz Istvánnak holt tetemeit november 18-án delüben négy órakor hozták ki a bányából és 19-én temették el őket. Mindkettőt egy buzban lakott, Pongrácz Jurkónak volt burdosa és mindkettőt a pocshontasi l. m. b. s. egylett kísérete örök nyugalomra.

Megjegyzendő, hogy csak Jurkó volt tagja az egyletnek Jurkó kait. Pongrácz pedig református volt s egy Jurkóra az angol r. kat. lelkiész adta a végáldást a róm. kat. templomban, — Pongráczra pedig az angol ref. lelkiész szintén a templomban.

Megható imákat mondtak magyar nyelven r. kat. részről Kazai Mihály a ref. részről pedig K. Tóth János.

A háznál Horvath László, a temetőben Keresek András mondott rövid, de megható beszédet. A gyászmenet is nagyon megható volt és nem volt szem, mely ne könnyezett volna, derek honfártsáink szomoró sorsa fölött. Legyen könnyű pihenésük!

És most újabb rémes szerencsétlenségéről kell tudósítanom, mely „Baby” bányá egésének a következő képménye és melynek a bányász világ nyolc kiváló férfja esett áldozatul. Penteken, nov. 22-n d. e. 11 órakor Walter O'Malley a Pocshontas Colliery Company superintendense nyolcadmagával lement az égő bányával szomszédos „West” bányába, hogy kiderítsék a „Baby”

bánya valódi állapotát. A superintendenssel voltak: William Prest, állami bányafejlesztő, A. S. Hurst egy philadelphia bányá egy főfelügyelője; Robert St. Clair, szénbánya főfelügyelő; Morris St. Clair (az elöbbségek öccse) és William (az elöbbségek helyettesek; Oldham, fejlőhelyettesek; Frazier G. Bell, bányamérnök és Joseph Caldwell, a Shamokin Coal and Coke Company managere May-heury-ból.

Mint ahogy több órán át nem hallottak felőlük, King h superintendens egy munkásapattal keresésükre indult, de eredménytelenül kellett visszatérniök, mert a sűrű bányalég utjaktak állotta.

Ekkor sajnosan volt tisztában mindenki az iránt, hogy a nyolc előlék bányafelügyelő áldozatul esett köztelenségűségüknek.

Csakugyan november 24-én ráakadt mind a nyolcon holtestekre és Tug folyó melletti bányarúti keresésükre indult mentőcsapat. Elmondhatok, hogy az egész Pocshontas gyászban van a derek férfiak halála fölött. Majd mind szódatos ember volt.

Nagy baj az is, hogy egyelőre senki nem tudja, hogy mikor lesz vége a bányatűznek. Már arról is is beszélnek, hogy el kárásztani vízzel az egész bányát. Mindez rosszul biztat a közel jövőre.

Karácsonyi és újévi csomagforgalom.

A budapesti posta- és táviratigazgatóság figyelmezteti a közönséget, hogy a karácsonyi és újévi rendkívüli csomagforgalom ideje alatt a küldeményeknek késedelem nélküli való kezelése csak egy biztosítható, ha a közönség a csomagolásra és címzésre vonatkozó postai szabályokat betartja. Különösen szem előtt tartandók a következők:

1. Pénzt, ékszert, más tárgyakkal egybecsomagolni nem szabad.

2. Csomagolásra falad, vesszőből font kosár, viaszos vagy tiszta közönséges vászon, kisebb értékű, és cseleylebb súlyú tárgyaknál pedig erősen csomagoló papír használandó. Vászón vagy papírburólattal bíró csomagokat, gőnb nélküli zsinneleg többszörösen és jó szorosankötőni a zsinig keresztelvény pontjain pedig pecsétvázzal lezárni kell. A pecsételésnél vésett pecsétnyomó használandó.

3. A címezésnél kiváló gond fordítandó a címzett vezetékek és keresztnevének vagy más megkülönböztető jelzésnek (például ifjabb, idősebb, övegy, stb.), továbbá a címzett polgári állása vagy foglalkozásának és lakhelyének pontos kitételére; a Budapestre és Bécsbe szülő küldemények címratájában ezenkívül a kerület, utca, házszám, emelet és ajtószámsz s b. is kitendő. A rendeltetési hely tisztes jelzése (vármegye) a ha ott posta nincs, az utolsó posta pontos és olvasható feljegyzése különösen szükséges.

4. A címzett magára a burkolatra kell írni, de ez nem lehetséges, ugy a cím fatáblácskára, bórdrapára, vagy erős lemezpapírra írandó, melyet tartósan a csomaghoz kell kötni. A papírlapokra írt címeket mindig egész terjedelmében kell a burkolatra felragasztani. Felette kívánatos, hogy a feladó nevét és

